Prawa skazanych, rodzin i osób najbliższych w przypadku osadzenia członka rodziny w jednostce penitencjarnej - wyciąg z przepisów kkw – skrót najważniejszych informacji

W jakich sytuacjach człowiek może trafić do więzienia:

- Gdy jest podejrzany o popełnienie przestępstwa i Sąd zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (obowiązują wówczas większe ograniczenia w kontakcie z rodziną i światem zewnętrznym);
- Gdy został prawomocnie skazany a kara została wprowadzona do wykonania i wezwano skazanego do stawienia się w ZK lub zarządzono jego doprowadzenie – obowiązują wówczas standardowe (dla osadzonych) zasady kontaktu ze światem zewnętrznym w tym z rodziną;
- Gdy skazany nie uiścił kary grzywny, którą zamieniono na karę zastępczą pozbawienia wolności (sąd przelicza indywidualnie ile zł grzywny to jeden dzień pobytu w ZK);
- Gdy nie wykonał kary ograniczenia wolności (praca społecznie użyteczna) i sąd zamienił niewykonaną pracę, na karę zastępczą pozbawienia wolności

Art. 38. § 1. kkw W wykonywaniu kar, środków karnych, kompensacyjnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, w szczególności związanych z pozbawieniem wolności, oraz przepadku mogą współdziałać **stowarzyszenia, fundacje, organizacje oraz instytucje**, których celem działania jest realizacja zadań określonych w niniejszym rozdziale, jak również kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby godne zaufania

Art. 69. **Kkw Karę pozbawienia wolności wykonuje się …. w następujących rodzajach zakładów karnych:**
1) zakładach karnych dla młodocianych (do 21 r. życia);
2) zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy;
3) zakładach karnych dla recydywistów penitencjarnych…

Zakłady karne … mogą być organizowane jako:
1) zakłady karne typu zamkniętego
2) zakłady karne typu półotwartego;
3) zakłady karne typu otwartego.

różnią się w szczególności stopniem zabezpieczenia, izolacji skazanych oraz wynikającymi z tego ich obowiązkami i uprawnieniami w zakresie poruszania się w zakładzie i poza jego obrębem.

Art. 81. **kkw Karę pozbawienia wolności wykonuje się w systemie:**

1) programowanego oddziaływania;
2) terapeutycznym;
3) zwykłym.

W jaki sposób można wyjść z więzienia:

- **Koniec kary** (wyrok został odbyty w całości) – większość przypadków – **zawsze wydawane skazanemu jest świadectwo zwolnienia;**
- Warunkowe przedterminowe zwolnienie – zawsze pod rygorem spełnienie określonych obowiązków w okresie próby – co do zasady trwa on 2 lata od zwolnienia – zawsze dozór kuratora sądowego) - **zawsze wydawane skazanemu jest świadectwo zwolnienia;**
- Przerwa w odbywaniu kary (z przyczyn zdrowotnych, na czas do 1 roku) – środek stosowany rzadko;
- Przepustki (losowe, nagrodowe itd…) – krótkotrwałe, zwykle udzielane skazanym o pozytywnej prognozie kryminologiczne społecznej

Art. 87a. § 1. Wykonując karę wobec skazanych sprawujących stałą pieczę nad dzieckiem do lat 15, **uwzględnia się w szczególności potrzebę inicjowania, podtrzymywania i zacieśniania ich więzi**

uczuciowej z dziećmi, wywiązywania się z obowiązków alimentacyjnych oraz świadczenia pomocy materialnej dzieciom, a także współdziałania z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, w których te dzieci przebywają.
§ 2. Skazani sprawujący stałą pieczę nad dziećmi, które przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, powinni być w miarę możliwości **osadzani w odpowiednich zakładach karnych, położonych najbliżej miejsca pobytu dzieci.**

Art. 90. kkw **W zakładzie karnym typu zamkniętego skazani mogą korzystać z dwóch widzeń w miesiącu**, a za zgodą dyrektora zakładu karnego wykorzystać je jednorazowo; widzenia skazanych podlegają nadzorowi administracji zakładu karnego; rozmowy skazanych w trakcie widzeń podlegają kontroli administracji zakładu karnego; korespondencja skazanych podlega cenzurze administracji zakładu karnego… rozmowy telefoniczne skazanych podlegają kontroli administracji zakładu karnego.

Art. 91. Kkw **W zakładzie karnym typu półotwartego**: skazanym można udzielać przepustek z zakładu karnego, nie częściej niż raz na dwa miesiące, łącznie na okres nieprzekraczający 14 dni w roku; skazani **mogą korzystać z trzech widzeń w miesiącu**, które za zgodą dyrektora zakładu karnego mogą być połączone; widzenia skazanych podlegają nadzorowi administracji zakładu karnego; rozmowy skazanych w trakcie widzeń mogą podlegać kontroli administracji zakładu karnego; korespondencja skazanych może podlegać cenzurze administracji zakładu karnego; rozmowy telefoniczne skazanych mogą podlegać kontroli administracji zakładu karnego.

Art. 91a. kkw **W zakładach karnych dla młodocianych typu zamkniętego i półotwartego** skazani mają ponadto prawo do dodatkowego widzenia w miesiącu.

Art. 92. Kkw **W zakładzie karnym typu otwartego**: skazanym można udzielać przepustek z zakładu karnego, nie częściej niż raz w miesiącu, łącznie na okres nieprzekraczający 28 dni w roku; skazany może korzystać z nieograniczonej liczby widzeń; widzenia skazanych mogą podlegać nadzorowi administracji zakładu karnego. Rozmowy skazanych w trakcie widzeń nie podlegają kontroli administracji zakładu karnego; korespondencja skazanych nie podlega cenzurze administracji zakładu karnego; rozmowy telefoniczne skazanych nie podlegają kontroli administracji zakładu karnego.

Art. 105. § 1. kkw **Skazanemu należy umożliwiać utrzymywanie więzi przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi przez** widzenia, korespondencję, rozmowy telefoniczne, paczki i przekazy pieniężne, a w uzasadnionych wypadkach, za zgodą dyrektora zakładu karnego, również przez inne środki łączności, oraz ułatwiać utrzymywanie kontaktów z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1

Art. 105a. § 1. Kkw **Widzenie trwa 60 minut**. W tym samym dniu skazanemu udziela się tylko jednego widzenia, z zastrzeżeniem art. 90 pkt 6 (za zgodą dyrektora ZK mogą wykorzystać jednorazowo) i art. 91 pkt 8. § 2 (j w). **W widzeniu mogą uczestniczyć nie więcej niż dwie osoby pełnoletnie**... **Liczba osób niepełnoletnich nie podlega ograniczeniu**. Osoby niepełnoletnie mogą korzystać z widzeń tylko pod opieką osób pełnoletnich.

§ 3. Skazani sprawujących stałą pieczę nad dzieckiem do lat 15, mają prawo do **dodatkowego widzenia z dziećmi.**
§ 4. Widzenie z osobą niebędącą członkiem rodziny lub inną osobą bliską, skazany może otrzymać za zezwoleniem dyrektora zakładu karnego. Widzenia odbywają się pod nadzorem funkcjonariusza, w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku.

Art. 105b. § 1. Skazany ma prawo korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego na własny koszt lub na koszt rozmówcy.

Art. 110a. § 1. Skazany ma prawo posiadać w celi dokumenty … oraz fotografie członków rodziny i innych osób

§ 6. Wolne od egzekucji są: … **zapomogi przyznane skazanemu** przez dyrektora zakładu karnego;

Art. 113. § 1. Skazany przekazuje do depozytu środki pieniężne i przedmioty wartościowe posiadane w zakładzie karnym. Środki pieniężne pozostawione w depozycie nie podlegają oprocentowaniu…

§ 2. Do dyspozycji skazanego pozostają środki pieniężne pozostałe po wywiązaniu się z ciążących na nim zobowiązań objętych egzekucją ... Środki pieniężne, o których mowa w § 2, skazany może przekazać na wybrany rachunek bankowy, książeczkę oszczędnościową lub pozostawić w depozycie.

§ 5. Na pisemny wniosek skazanego i na jego koszt przekazuje się środki pieniężne i przedmioty wartościowe pozostające do jego dyspozycji na rzecz wskazanych przez niego osób, instytucji i organizacji; w uzasadnionych przypadkach koszty przekazania może pokryć zakład karny.

§ 6. Wolne od egzekucji są: … zapomogi przyznane skazanemu przez dyrektora zakładu karnego…

§ 7. W wypadku zezwolenia na czasowe opuszczenie przez skazanego zakładu karnego lub udzielenia mu przepustki, na jego pisemny wniosek, dokonuje się wypłaty pozostających do jego dyspozycji środków pieniężnych.

Art. 113a. § 1. **Skazany ma prawo co najmniej trzy razy w miesiącu dokonywać zakupów** artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym, za środki pieniężne pozostające do jego dyspozycji w depozycie.
§ 3. Skazany **ma prawo otrzymać raz w miesiącu paczkę** żywnościową, w skład której wchodzą artykuły żywnościowe lub wyroby tytoniowe zakupione za pośrednictwem zakładu karnego. … Zamówienie może być również złożone przez osobę najbliższą.
§ 4. Skazany może, za zezwoleniem dyrektora zakładu karnego, otrzymywać paczki z niezbędną mu odzieżą, bielizną, obuwiem i innymi przedmiotami osobistego użytku oraz środkami higieny, a po pozytywnym zaopiniowaniu przez lekarza – również z lekami; wydawanie leków odbywa się na zasadach ustalonych przez lekarza

Art. 114. Skazanemu, który nie ma możliwości zarobkowania oraz nie posiada niezbędnych środków materialnych, **dyrektor zakładu karnego może przyznać miesięczną zapomogę** w wysokości do 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników.

Art. 122. § 1. Przy kierowaniu do pracy uwzględnia się w miarę możliwości zawód, wykształcenie, zainteresowania i potrzeby osobiste skazanego. … § 2**. Pracę zapewnia się przede wszystkim skazanym zobowiązanym do świadczeń alimentacyjnych**, a także mającym szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą lub rodzinną.

Art. 137. Skazanemu wyróżniającemu się dobrym zachowaniem w czasie odbywania kary mogą być przyznawane **nagrody**... zezwolenie na dodatkowe lub dłuższe widzenie; zezwolenie na widzenie bez osoby dozorującej; zezwolenie na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej; …. zezwolenie na widzenie bez dozoru, poza obrębem zakładu karnego, z osobą najbliższą lub osobą godną zaufania, na okres nieprzekraczający jednorazowo 30 godzin; zezwolenie na opuszczenie zakładu karnego bez dozoru, na okres nieprzekraczający jednorazowo 14 dni; ….. zezwolenie na przekazanie osobie wskazanej przez skazanego upominku; zezwolenie na odbywanie widzeń we własnej odzieży; zezwolenie na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej; …. zezwolenie na telefoniczne porozumienie się skazanego ze wskazaną przez niego osobą na koszt zakładu karnego.

Art. 143. § 1**. Kary dyscyplinarne**: pozbawienie możliwości otrzymania paczek żywnościowych, na okres do 3 miesięcy… udzielanie widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą…

Art. 151. § 1. **Sąd może odroczyć wykonanie kary** pozbawienia wolności na okres do roku, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby **dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki**…

Art. 164. § 1. **Okres do 6 miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed wykonaniem kary stanowi, w miarę potrzeby, czas niezbędny na przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu,** zwłaszcza dla nawiązania kontaktu z kuratorem sądowym lub podmiotami, o

których mowa w art. 38 § 1. … W okresie, o którym mowa … **skazany powinien w miarę możliwości odbywać karę we właściwym zakładzie karnym położonym najbliżej przyszłego miejsca stałego pobytu ….** Skazanemu można zezwolić na opuszczenie zakładu karnego, łącznie na czas do 14 dni, zwłaszcza w celu podejmowania starań o uzyskanie po zwolnieniu odpowiednich możliwości zamieszkania i pracy. … **Kurator sądowy lub podmioty… ustalają ze skazanym zakres niezbędnej pomocy** w społecznej readaptacji i sposób jej udzielenia. … Jeżeli skazany nie posiada dokumentu tożsamości, administracja zakładu karnego podejmuje czynności niezbędne do otrzymania przez niego takiego dokumentu. Skazany ma obowiązek współdziałania w tym zakresie.

Art. 166. § 1. Zwalnianym skazanym, mającym trudności w znalezieniu zatrudnienia, zakwaterowania oraz otrzymania niezbędnej pomocy lekarskiej, właściwe organy lub instytucje udzielają niezbędnej doraźnej pomocy… Dyrektor zakładu karnego zwalniając skazanego, **udziela mu stosownych informacji o możliwościach uzyskania niezbędnej pomocy.** W wypadku zwalniania osoby skazanej za przestępstwo określone w art. 197–203 Kodeksu karnego, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, dyrektor zakładu zawiadamia o tym jednostkę Policji, właściwą dla miejsca pobytu skazanego po jego zwolnieniu

§ 3. Skazanemu zwalnianemu z zakładu karnego, który nie dysponuje wystarczającymi środkami własnymi i nie ma zapewnionych na wolności dostatecznych środków utrzymania, **dyrektor zakładu karnego może udzielić pomocy pieniężnej w chwili zwolnienia w wysokości do 1/3 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników …**

Art. 167a. § 1. Przy zwolnieniu z zakładu karnego skazany: informuje o miejscu stałego pobytu lub innym miejscu przebywania po zwolnieniu, otrzymuje, za pokwitowaniem, znajdujące się w depozycie dokumenty, pieniądze, przedmioty wartościowe ...

§ 2. Skazany otrzymuje ponadto **świadectwo zwolnienia z zakładu karnego** oraz zaświadczenie o zatrudnieniu.

§ 3. Jako ekwiwalent pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 166 § 3, **skazany może otrzymać przy zwolnieniu** stosowną do pory roku odzież, bieliznę, obuwie, bilet na przejazd, a także artykuły żywnościowe na czas podróży.

Art. 168a. § 1. Na wniosek pokrzywdzonego, odpowiednio, sędzia penitencjarny lub dyrektor zakładu karnego niezwłocznie zawiadamia pokrzywdzonego, jego przedstawiciela ustawowego lub osobę, pod której stałą pieczą pokrzywdzony pozostaje, o zwolnieniu skazanego z zakładu karnego po odbyciu kary, o ucieczce skazanego z zakładu karnego,

Art. 211. § 1. … **Tymczasowo aresztowany ma prawo, bezzwłocznie po osadzeniu go w areszcie śledczym, zawiadomić o miejscu swojego pobytu osobę najbliższą** albo inną osobę, stowarzyszenie, organizację lub instytucję, a także swojego obrońcę… Bezpośrednio przed zwolnieniem z aresztu śledczego tymczasowo aresztowanemu udziela się stosownych informacji mających na celu **przygotowanie go do życia po zwolnieniu**, w tym także o zakresie pomocy postpenitencjarnej oraz o instytucjach i organach udzielających tej pomocy. Administracja aresztu śledczego jest obowiązana udzielić zwalnianemu pomocy w udaniu się do miejsca zameldowania lub miejsca zamieszkania albo do podmiotu leczniczego.

Art. 217. § 1. Tymczasowo aresztowany może uzyskać widzenie po wydaniu zarządzenia o zgodzie na widzenie przez organ, do którego dyspozycji pozostaje. …Tymczasowo aresztowany, z zastrzeżeniem § 1b, ma prawo do co najmniej jednego widzenia w miesiącu z osobą najbliższą

§ 1e. Małoletni może uzyskać zgodę na widzenie z tymczasowo aresztowanym na wniosek przedstawiciela ustawowego